

Za poduk in kratek čas.

Celje.

(Zgodovinska črtica).

(Dalje.)

II. Ko so došli Slovenci, takrat še pagani, v te kraje, prenehalo je krščanstvo tod. Celjsko mesto je sicer že prej, v dobi preseljevanja narodov, bilo od raznih, tu mimo se valečih narodov zelo razrušeno, tako da ga v srednjem veku nahajamo bolj podobnega razvalini, nego mestnemu človeškemu bivališču. Vendar se je pa v dobi Karola Velikega in prej že cel spodnji Štajer imenoval po celjskem mestu, vsaj pisatelj Paulus Diaconus piše, da sta si bila dva furlanska vojevoda podvrgla slovansko deželo „Zellia“ (Celjsko), kar ne more drugega pomeniti, kakor Celjsko okolico, Savinjsko dolino ali sploh slovenski Štajer.

Skoro 200 let so ostali Slovenci še v svojih sedanjih sedežih pagani, kajti krščanski škofje, navadno ne zmožni slovenskega jezika, so imeli svoje sedeže v oddaljenem Ogleji in Solnogradu, od koder niso mogli tako lahko za razširjevanje sv. vere med Slovenci delovati. Vendar je (po nezanesljivi pripovedki) že prvi solnograški škof sv. Rupert (umrl l. 718) sam došel l. 698 iz Solnograda v Celje, kjer je na čast sv. Maksimilijanu ustanovil cerkev; vendar se pa od te prvotne cerkve ne nahaja nikakoršnih ostankov več, kajti sedanja je postavljena na razvalinah rimskega poslopja, kar dokazuje že to, da so n. pr. še l. 1846 tu izkopali nekatere rimske kamene.

Do večjega pomena je došlo Celje še le z jako imenitnimi celjskimi grofi, o katerih moramo nekoliko povedati, predno se dalje o družih dogodkih razgovarjamo.

V 12. stoletju so še živeli v Savinjski dolini mogočni gospodje Saneški, tako imenovani po svojem rodovinskem gradu Sanek, ki se še dan danes kot razvalina eno uro od Braslovč vidi. Imenovali so se ti svobodni gospodje tudi Lengenberški plemenitniki, ker so imeli tudi Lengenbergo ali Lemberg pri Dobrni.

Celjski grad (stari) in celjsko mesto sta bila pa prvotno v rokah Heinburških grofov, ki so tudi silno bogati in mogočni bili. Svobodni gospod Ulrik Saneški pa se poroči z edino hčerjo grofa Heinburškega Katarino, l. 1322, in je tako podedoval po poslednji velika posestva, ki so jih ti imeli ob Savinji, Savi in v Šalski dolini.

Vendar se je Ulrikov sin, Friderik Saneški še z orožjem v roci za razna posestva bojevati moral (v letih 1332, 1335, 1341) z drugimi sorodniki Heinburških grofov, ki so tudi po njihovem premoženju hrepeneli.

Po srečno prestalih bojih si je silno obogatel Friderik Saneški stalno v Celji izbral svoj sedež in takratni nemški cesar Ljudovik Bavarski podelil mu je grofovski stan (l. 1341); tako so se prejšnji svobodni gospodje Saneški zdaj Celjski grofi zvali. Za svoj grb so si izvolili grb svojih prednikov, Heinburških grofov, namreč 3 zlate zvezde v zelenem polju.

Moč in veljava Celjskih grofov je hitro rastla. Oni so znali modro uporabiti vse razmere in okoliščine v svojo korist in imeli tudi srečo pri svojih podjetjih.

Cesar Karol IV. potrdil jim je njihovo, od svojega prednika jim podeljeno grofovsko plemstvo in določil meje njihovim posestvom, ki so bila največja na spodnjem Štajeru.

Veljava Celjskih grofov je po svetu kmalu tako zaslovela, da so najmočnejše osebe knježjega rodu v tisti dobi rade delale ž njimi rodbinske zveze.

Tako se je bil že sin Saneškega Ulrika I. Viljelm I., poročil z Ano, hčerjo poljskega kralja Kasimira. Celjski grof Herman II., ki se je v turški vojski l. 1396 (nesrečna bitka pri Nikopolji) silno odlikoval in s svojo držovito hrabrostjo rešil turške sužnosti celó takratnega nemškega cesarja Žigo (Sigismunda), dal je svojo hčer Barbaro, jako prepirljivo žensko, ravno omenjenemu cesarju v zakon (l. 1408). Starejša sestra pa je imela goriškega grofa Henrika IV., druga bogatega ogerskega Ladislava Gara. Oče Herman II. sam, ki je bil s takratnimi vojevodi avstrijskimi v jako prijateljski zvezi (Albrecht III. in Leopold III. sta ga l. 1372 v Celji obiskala), je bil sam kraljevske krvi, kajti mati njegova je bila bosniškega kralja hči, a svojo nečakinjo je dal Herman II. poljskemu kralju Vladislavu v soprogo.

V rodu so bili Celjski grofi tudi z Ortenburškimi grofi na Koroškem. Ko so ti zamrli (1420), podedovali so Celjski tudi njih obširna posestva po Koroškem in Kranjskem. Postali so na ta način silno bogati in imeli so nad 70 graščin, mest in trgov po Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Ogerskem, Hrvatskem, na doljem in gorenjem Avstrijskem. Naslov so si dali po svojih glavnih graščinah, namreč: „Grofje Celjski, Ortenburški in Zagorski“. (Zagorski, t. j. Zagorje na Hrvatskem).

(Dalje prihodnjič.)

Smešnica 40. Celjski nemčurji lažejo, ka slovenski kmet neče slovenskega uradovanja, ker tukaj ne ume slovenskih besed, le nemške so mu baje umljive. Nedavno pa je trd Nemeč gornjega Štajera stal pred sodnijo v Prebere se mu nemška zatožba. Vprašajo, če je razumel. Nemeč odgovori: „na i hon niks verstanden“ t. j. nisem razumel. Tako tedaj sedaj uže Nemci ne umejo nemški pač pa slovenski kmet. Pojte se solit nemčurski čuki.